

YTTRANDE
2015-06-26

Mathias Willdal
08-545 429 04
mathias.willdal@bonuscopyright.se

Justitiedepartementet

103 33 STOCKHOLM

Betänkande av utredningen om kollektiv rättighetsförvaltning på upphovsrättsområdet

Bonus Copyright Access har genom remiss 2015-05-12 (Ju2015/4155/L3) beretts tillfälle att yttra sig i anledning av rubricerat betänkande publicerat i SOU 2015:47.

Om Bonus Copyright Access

Bonus Copyright Access är en ekonomisk förening med 15 bransch- och intresseorganisationer som medlemmar:

Bildleverantörernas Förening, Föreningen Svenska Läromedel, Föreningen Svenska Tecknare, Föreningen Svenska Tonsättare, Föreningen Sveriges Konsthantverkare och Industriformgivare, Konstnärernas Riksorganisation, Läromedelsförfattarna i Sverige AB, Musikförläggarna, Svenska Fotografers Förbund, Svenska Förläggareföreningen, Svenska Journalistförbundet, Sveriges Författarförbund, Sveriges kompositörer och textförfattare, Sveriges Tidsskrifter AB samt TU Service AB (Tidningsutgivarna).

Bonus Copyright Access och dess medlemsorganisationer representerar således uphovsmän, förläggare och utgivare av uphovsrättsligt skyddade verk såsom fack- och skönlitteratur, läromedel, press, noter och bilder.

Bonus Copyright Access uppgift enligt stadgarna är bland annat att

- efter uppdrag från medlemmarna förbereda och genomföra förhandlingar samt medverka till att avtal om mångfaldigande och tillgängliggörande till allmänheten kommer till stånd och i förekommande fall träffa sådana avtal, och
- inkassera, förvalta och fördela ersättningar till medlemmarna för mångfaldigande och tillgängliggörande av litterära och konstnärliga verk samt alster skyddade av uphovsrätten närstående rättigheter,

2015-06-26

Ett stort antal avtal avseende kopiering och tillgängliggörande för undervisningsändamål och intern information har träffats med organisationer, företag, myndigheter, skolor, universitet m.fl. Dessa avtal är baserade på bestämmelser om avtalslicens i upphovsrättslagen.

Sedan en tid tillbaka förs även diskussioner internt samt med arkiv och bibliotek om licensiering av digitalisering och tillgängliggörande av upphovsrättsligt skyddade verk som finns i arkiv och biblioteks samlingar.

Förslag till ändringar i upphovsrättslagen

Bonus Copyright Access avstår för sin del från att yttra sig över föreslagna ändringar i upphovsrättslagen. Bland Bonus Copyright Access medlemmar finns olika synpunkter på dessa vilka kan komma att återspeglas i medlemsorganisationernas egna remissyttranden.

Förslag till lag om kollektiv förvaltning på upphovsrättsområdet

Bonus Copyright Access är positiv till den föreslagna lagens syfte att skapa förutsättningar för god insyn i och goda styrelseformer för upphovsrättsorganisationer och tillstyrker utredningens förslag till lag om kollektiv förvaltning på upphovsrättsområdet i sin helhet.

Särskilt om kollektiv fördelning

Bonus Copyright Access ser ett behov av tydligare lagtext vad gäller möjligheten till kollektiv fördelning som ett alternativ till individuell sådan.

Bonus Copyright Access konstaterar att det bakomliggande direktivet¹ visserligen har som utgångspunkt att fördelning av inkasserade ersättningar ska ske individuellt men att direktivet genom beaktandesatserna 28 och 29 även medger kollektiv fördelning.

Bonus Copyright Access uppfattar lagförslaget som att Bonus Copyright Access som kollektiv förvaltningsorganisation även framgent med stöd av 7 kap. 7 § kan fördela inkasserade ersättningar kollektivt till sina medlemsorganisationer och att medlemsorganisationerna i sin tur kan fördela ersättningarna vidare till rättighetshavarna individuellt eller kollektivt med stöd av 7 kap. 9 §, allt naturligtvis med beaktande av lagens övriga regler.

Bonus Copyright Access anser att det inte tillräckligt tydligt framgår i den föreslagna lagtexten att kollektiv fördelning är tillåten och ser därför ett behov av ett förtydligande i lagtexten.

¹ Europaparlamentets och rådets direktiv 2014/26/EU av den 26 februari 2014 om kollektiv förvaltning av upphovsrätt och närstående rättigheter och gränsöverskridande licensiering av rättigheter till musikaliska verk för användning på nätet på den inre marknaden.

2015-06-26

Bonus Copyright Access vill framhålla att organisationen delar utgångspunkten att individuell fördelning är att eftersträva men konstaterar samtidigt att det inte alltid är praktiskt möjligt eller ekonomiskt försvarbart. Rättighetshavarnas organisationer måste därför själva ha rätten att i sådana situationer besluta att ersättningarna i stället ska fördelas kollektivt.

En individuell fördelning kan vid en första anblick ses som naturlig eftersom upphovsrätten är en individuell rättighet som uppstår hos den som skapat verket. Det förutsätter dock en rapportering från varje användare av vilka verk som använts och i vilken omfattning. Vid den typ av massutnyttjanden som licensieras med stöd av 42 b och c §§ upphovsrättslagen är det i praktiken inte möjligt att begära en detaljerad rapportering av användarna.

Bonus Copyright Access beräknar sin licensiering till 400-500 miljoner sidor per år. Det säger sig självt att lärare, elever, studenter och anställda i företag, organisationer och myndigheter inte kan avkrävas rapportering av vilka enskilda verk och andra av upphovsrätten närstående rättigheter skyddade alster som kopieras och tillgängliggörs med stöd av Bonus Copyright Access licenser. Det är inte heller görligt att registrera sådana mängder data på titelnivå. Här föreligger således en skillnad mot musikområdet där användare av stora mängder musik, till exempel Sveriges Television och Sveriges Radio, utan några större problem kan lämna sådan rapportering. Rättighetshavarnas organisationer har därför beslutat att vid fördelning av ersättningar inkasserade med stöd av 42 b och c §§ upphovsrättslagen i stället fördela ersättningarna kollektivt på grundval av statistiska undersökningar som visar vilka verkskategorier som kopieras och tillgängliggörs samt i vilken omfattning.

Vid den fördelning som utförs av Bonus Copyright Access avskiljs den utländska andelen för fördelning till utländska systerorganisationer med information om vad för slags material ersättningen avser. För svenska rättighetshavare sker i stället fördelningen till Bonus Copyright Access medlemsorganisationer som var och en och representerar en viss kategori rättighetshavare, till exempel författare av skönlitteratur, författare av läromedel, fotografer, journalister, konstnärer, läromedelsförläggare, tidningsutgivare osv. Medlemsorganisationerna fördelar därefter ersättningarna till rättighetshavarna. Detta kan ske på olika sätt men typiskt sett sker en kollektiv fördelning av ersättningarna.

Särskilt om tillsyn

Bonus Copyright Access delar utredningens bedömning i avsnitt 14.4.2 att tillsynen inte bör vara mer omfattande än vad som krävs enligt direktivet och finner det rimligt att den begränsas till att omfatta de delar av lagen som är i huvudsak rörelserättsliga till sin karaktär. Bonus Copyright Access konstaterar att det stämmer överens med direktiven till utredningen att kontrollen så långt som möjligt bör ske genom möjlighet till domstolsprövning. Bonus Copyright Access kan inte se någon anledning till att tillsynen även ska omfatta att verksamheten drivs enligt bestämmelserna i 9 kapitlet i lagen.

2015-06-26

Direktivets genomförande i övriga medlemsstater

Bonus Copyright Access vill understryka vikten av att regeringen noga följer arbetet med genomförandet av direktivet i övriga medlemsstater och särskilt i de nordiska. Det är av synnerligen stor vikt att Sverige inte överreglerar i jämförelse med andra medlemsstater på ett sätt som gör det dyrare och mindre effektivt att bedriva kollektiv rättighetsförvaltning i Sverige och som innebär konkurrensnackdelar för svensk kollektiv rättighetsförvaltning.

Stockholms som ovan

Christer Johansson
VD